

TÖBB MINT 100 ALKALOMMAL HIVATKOZOTT DONALD TRUMP ORBÁN VIKTORRA

Az európai vezetők közül Orbán Viktorra hivatkozott a legtöbbször az amerikai elnökválasztást megelőző egy évben Donald Trump, összesen 109 alkalommal – derül ki az Alapjogokért Központ (kvantitatív és kvalitatív) tartalomelemzéséből. A megválasztott elnök a vizsgált időszakban átlagosan 3 naponta, és mindig pozitív kontextusban említette meg a magyar kormányfőt, jóval gyakrabban, mint Emmanuel Macron francia vagy Volodimir Zelenszkij ukrán elnököt.

Donald Trump választási győzelme óta Európa-szerte találgatják, hogy ki lehet az Egyesült Államok 47. elnökének legfontosabb kapcsolata a kontinensen. A találgatások helyett beszéljenek a tényadatok: az Amerikai Egyesült Államok Fehér Házba visszatérő elnöke a kampányidőszak utolsó évében többször beszélt Orbán Viktorról, mint az Európai Unió nagy nemzetállamainak vezetőiről. Elemzésünk rámutat arra, hogy Donald Trump kiemelt személyként kezelte Orbán Viktort, a republikánus elnök megkérdőjelezhetetlen győzelme a magyar-amerikai kapcsolatok felértékelődése mellett pedig azt is jelzi, hogy Magyarország globális térben betöltött szerepe soha nem látott mértékben erősödött meg.

Az általunk vizsgált politikusi körből a legtöbbször emlegetett vezető Orbán Viktor volt, ugyanis egyedül ő került be a „Nagyon gyakran hivatkozott” kategóriába 109 említéssel. Ez azt jelenti, hogy átlagosan minden harmadik napon hivatkozott rá Donald Trump, és minden alkalommal pozitív példaként. A leggyakoribb jelzők közé tartozott az „erős”, „okos”, „erőteljes”, tehát mindazon attribútumok, melyek a kompetens vezető ideáltípusával függenek össze. A magyar miniszterelnököt a hivatkozási lista virtuális dobogóján Emmanuel Macron és Volodimir Zelenszkij követik 30-30 említéssel az „Inkább hivatkozott” csoportban. A francia államfő is többször szolgált pozitív példaként, és az ő esetében is az erős államférfi képe rajzolódik ki Trump nyilatkozataiból. Az ukrán elnök valamivel kevesebbszer tűnt fel pozitívan, többnyire jó tárgyalófélként, továbbá az amerikai hadiipar megbízható szövetségeseként jellemezte őt Trump. Ugyanakkor az ő személye kapcsán a háború lezárását prioritásként kezelő republikánus vezető számos esetben rosszsallását is kifejezte az Ukrajna felfegyverzésére fordított jelentős amerikai forrásokkal összefüggésben.

Az „inkább nem hivatkozott” kategóriába egyedül Giorgia Meloni helyezkedik el, azonban az olasz miniszterelnök pozitív kontextusban szerepelt, Trump nagyra becsült vezetőként emlegette. Az Európai Bizottság Elnökét, Ursula von der Leyent, továbbá Olaf Scholz német kancellárt az „Egyáltalán nem hivatkozott” vezetők közé soroltuk, szerepük és személyük az elnök általunk vizsgált megszólalásaiban elhanyagolható volt.

A figyelembe vett adatok alapján elmondható, hogy Donald Trump hivatkozási-térképén Európában Orbán Viktor jelenti az origót, de pozitív példaként Emmanuel Macron is jelen van. Zelenszkij esetében üzleti partnerségről beszélhetünk, és egyértelmű, hogy az Egyesült Államok új elnöke az Ukrajnában dúló háború szítása helyett annak mielőbbi befejezését akarja elérni. Olaf Scholz és Ursula von der Leyen vonatkozásában teljes súlytalanságáról árulkodnak a számok.

Nem nevezhető véletlennek, hogy Trump a választási felkészülés során – idén márciusban, majd júliusban – kétszer is személyesen egyeztetett Orbán Viktorral, aki már előző megválasztása előtt is kiállt mellette. A miniszterelnök a republikánus elnökjelölt kampányának hivatkozási pontjává vált, miután tavaly augusztusban a Tucker Carlsonnak adott interjújában elismerően beszélt Trump külpolitikájáról és reményét fejezte ki béketeremtő törekvéseivel kapcsolatban. Ezzel szemben a megválasztott elnökkel a legtöbb európai vezető legfeljebb kénytelen-kelletlen működik majd együtt, hiszen sokuk igen közel állt a demokrata adminisztrációhoz, és kész volt annak kénye-kedve szerint eljárni az Oroszország és Ukrajna között dúló háború kapcsán, függetlenül a kontinens érdekeitől.

Az olyan politikusok, mint Ursula von der Leyen fejvesztve keresik a kapcsolatot a Trump-stábbal, hiszen lényegében az orientációs pontjukat veszítették el az Egyesült Államokban folyamatban lévő politikai fordulat következtében. Ezzel ellentétben a magyar kormányfő mindig stabil szövetséges volt a republikánus vezető számára, amihez jó alapul szolgál, hogy mindketten vezérfonákként tekintenek a Nyugat nagyságát és jólétét megalapozó hagyományos értékekre, egyben közös ellenfélként az azokat támadás alá vevő erőkre, ennek folytán tiszteletben tartják egymás alapvetését: „America first”, illetve „nekünk Magyarország az első”.

Ez a kapcsolat mindenképpen előnyt jelent Magyarország számára, azon túl, hogy Donald Trump törekvése a szomszédos Ukrajnában dúló konfliktus lezárására már önmagában is igen jelentős előrelépés hazánk számára. Az új elnök legtöbbször éppen a háborúval összefüggésben hivatkozott Orbán Viktorra, mint fontos szövetségesre, aki kulcsszereplőként tekint rá a béke megteremtésében, sőt maga is erőfeszítéseket tett, hogy ez a cél elérhetővé váljon.

Módszertan: jelen kutatásunkban elemzési egység alatt a nyilvános és releváns sajtómegjelenéseket értjük, tehát a beszédeket, interjúkat, valamint felszólalásokat. A szövegek tartalmát szó-tér modell révén vizsgáltuk, ennek során az elemzési egységeinkben szereplő kulcsszavak mennyiségét kategóriákba szerveztük, tehát (deduktívan) lekódoltuk. Az előre meghatározott kifejezések egyrésztől összesen 6 európai politikust^[1] jelölnek (nevük, pozíciójuk, rájuk történt egyértelmű utalás), másrészt induktívan meghatározott témákat, amelyek kapcsán a vizsgált vezetők említésre kerültek. Ennek köszönhetően már megszámlálható értékekkel rendelkező, egyszerű leíró statisztikával elemezhető változókat kaptunk. Ez azonban még nem interpretatív jellegű, az említések kvalitatív tartalmáról nem árul el semmit. A hivatkozásokat és egyértelmű utalásokat kézi kódolással „semleges”, valamint „pozitív” kategóriákba szerveztük. Ennek köszönhetően felállíthattunk egy referencia sorrendet, amely azt mutatja, hogy Donald Trump Európában kikre és milyen témakörökben hivatkozott pozitív példaként. Adataink 2023 október 16. és 2024. november 2. között kerültek regisztrálásra.

[1] Emmanuel Macron; Giorgia Meloni; Orbán Viktor; Vlagyimir Zelenszkij; Ursula von der Leyen, Olaf Scholz